АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ. ВІДКРИТІ ДАНІ. ВІДКРИТІ ГРОМАДСЬКІ ПРОСТОРИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

У СФЕРІ ВІДКРИТОГО УРЯДУВАННЯ

2023

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

ДОСТУП ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ. ВІДКРИТІ ДАНІ. ВІДКРИТІ ГРОМАДСЬКІ ПРОСТОРИ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

У СФЕРІ ВІДКРИТОГО УРЯДУВАННЯ

Ця публікація була підготовлена за підтримки Європейського Союзу і його держав–членів Німеччини, Швеції, Польщі, Данії, Естонії та Словенії. Зміст цієї публікації є виключною відповідальністю її авторів та не може жодним чином сприйматися як такий, що відображає погляди Програми «U-LEAD з Європою», уряду України, Європейського Союзу і його держав– членів Німеччини, Швеції, Польщі, Данії, Естонії та Словенії.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....5

КОРОТКИЙ АНАЛІЗ ВІДКРИТОГО УРЯДУВАННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ.....6

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....10

ОСОБЛИВОСТІ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....16

ОПРИЛЮДНЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ У ФОРМАТІ ВІДКРИТИХ ДАНИХ.....20

ОРГАНІЗАЦІЯ ВІДКРИТИХ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ.....22

ДОДАТКИ.....26

СКОРОЧЕННЯ

ОМС – орган місцевого самоврядування

ВПО – внутрішньо переміщені особи

ТПП – Торгово-пропислова палата

ЄСПЛ – Європейський суд з прав людини

КМУ – Кабінет Міністрів України

ПЕРЕДМОВА

Відкрите урядування є одним з основних принципів демократичного суспільства. Органи місцевого самоврядування докладають зусиль, щоб забезпечити прозорість та відкритість у своїй роботі. Однак, в умовах воєнного стану виклики щодо забезпечення відкритого урядування є особливо складними. Необхідно забезпечити прозорість і відкритість роботи органів місцевого самоврядування як складової довіри мешканців до влади та зменшити вплив пропаганди і фейків на громадську думку. З цією метою, органи місцевого самоврядування повинні намагатись максимально забезпечити доступ до інформації про свою діяльність, а громадськість має відстежувати та контролювати цю діяльність, за допомогою, наприклад, незалежних ЗМІ та організацій громадянського суспільства.

Сам правовий режим воєнного стану не є підставою для згортання усіх напрацювань відкритого врядування, які крок за кроком роблять органи місцевого самоврядування ближчими до мешканців. Прозорість, відкритість, підзвітність, а також застосування технологій та інновацій – це ті фундаментальні принципи, які роблять життя у територіальних громадах комфортнішим. І не має значення розмір території чи кількість населення – відкрите врядування це філософія прийняття рішень з людьми і для людей.

Ці методичні рекомендації допоможуть органам місцевого самоврядування краще орієнтуватися у питанні доступу до публічної інформації, оприлюдненні інформації у форматі відкритих даних, ефективніше використати можливості відкритих громадських просторів для залучення громадськості та підзвітності, навіть в умовах воєнного стану.

Олександр Слобожан,
Виконавчий директор Асоціації міст України,
кандидат наук з державного управління

КОРОТКИЙ АНАЛІЗ ВІДКРИТОГО УРЯДУВАННЯ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Говорячи про відкрите урядування на місцевому рівні, варто виходити з єдності 4 основних принципів:

- **прозорості:** інформація про діяльність є відкритою, всеосяжною, своєчасною, вільно доступною для громадськості, і такою, що відповідає основним стандартам відкритих даних;
- **участі:** громадяни не просто залучаються до участі в обговореннях, але їх думка враховується при прийнятті рішень;
- **підзвітності:** у ОМС є дієві правила, норми і механізми для обґрунтування своїх дій, реагування на критику, а також відповідальності у разі їх порушень;
- **застосування технологій та інновацій для прозорості та підзвітності:** полягає у важливості надання мешканцям відкритого доступу до технологій, розширення можливостей використання технологій та інновацій.

Відкрите урядування тісно пов'язане з оприлюдненням даних бюджету, проєктів та рішень ради і виконавчих органів. Громадськість повинна мати доступ до даних, процесів і прийняття рішень.

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачає цілий ряд інструментів залучення мешканців: місцеві референдуми, місцеві ініціативи, загальні збори громадян, громадські слухання, створення органів самоорганізації населення. Законом України «Про звернення громадян» надано можливість подавати звернення і електронні петиції. Закон України «Про доступ до публічної інформації» регулює питання запитів на доступ до публічної інформації. Такі інструменти як: громадський бюджет, електронні опитування та консультації, «відкрите місто» тощо не закріплені на законодавчому рівні, але детально врегульовані місцевими нормативно-правовими актами. В умовах воєнного стану використання всіх цих інструментів повинно бути переглянуто з урахуванням безпеки і реальної спроможності.

На законодавчому рівні не прийнято жодної заборони на використання інструментів відкритого урядування. А тому вся відповідальність перекладається на органи місцевого самоврядування.

З метою приведення у відповідність до умов воєнного стану необхідно переглянути нормативні акти прийняті радою та виконавчим комітетом. Неприпустимим є ситуативне регулювання. Тому кожен орган місцевого самоврядування, який використовує інструменти відкритого урядування має внести зміни або прийняти у новій редакції ті локальні нормативні акти, якими урегульовані інструменти відкритого урядування на місцевому рівні (статут, положення, порядок, інструкція тощо).

Виходячи з рівня безпеки, можливостей територіальної громади (наявність Інтернету та іншої технічної можливості, відповідних кадрів) варто використовувати так звані «гнучкі форми участі» – електронні консультації, онлайн обговорення, опитування тощо. Такі механізми участі можуть сприяти залученню до управління ВПО, релокованого бізнесу тощо.

У разі, якщо ОМС прийнято рішення про припинення використання таких інструментів, закриття інформації чи іншим чином вводяться обмеження щодо участі громадськості – необхідно підготувати належне обґрунтування.

Лише посилання на воєнний стан не достатньо. Обов'язковим є обґрунтування, який інструмент і чому не застосовується/вводиться обмеження. Рекомендуємо зазначати конкретні ризики і загрози.

Наприклад, мова може йти про:

- інтереси національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням;
- охорону здоров'я населення;
- захист репутації або прав інших людей;
- запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно.

ОМС при встановленні обмежень чи відмові від інструментів відкритого урядування окрім власних переконань і безпекової ситуації має враховувати загальну законодавчу рамку встановлену для правового режиму воєнного стану.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози

нападу, небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень.

Статтею 19 даного закону в умовах воєнного стану забороняється:

- зміна Конституції України;
- зміна Конституції Автономної Республіки Крим;
- проведення виборів Президента України, а також виборів до Верховної Ради України, Верховної Ради Автономної Республіки Крим і органів місцевого самоврядування;
- проведення всеукраїнських та місцевих референдумів;
- проведення страйків, масових зібрань та акцій.

Відповідно до ст. 64 Конституції України конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України. Так, в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Цілий ряд прав і свобод не можуть бути обмежені, серед яких і право на звернення (стаття 40 Конституції України).

Згідно зі ст. 40 Конституції України усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, що зобов`язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк.

Право звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів не може бути обмежене за умови введення воєнного стану.

Стаття 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» передбачає обсяги обмежень - заходи правового режиму воєнного стану. Їх мають право запроваджувати військове командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) самостійно або із залу-

ченням органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування. Пункт 11 частини першої згаданої статті дозволяє «регулювати у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, роботу постачальників електронних комунікаційних мереж та/або послуг, поліграфічних підприємств, видавництв, телерадіоорганізацій, телерадіоцентрів та інших підприємств, установ, організацій і закладів культури та засобів масової інформації, а також використовувати місцеві радіостанції, телевізійні центри та друкарні для військових потреб і проведення роз'яснювальної роботи серед військ і населення; забороняти роботу приймально-передавальних радіостанцій особистого і колективного користування та передачу інформації через комп'ютерні мережі». Тобто мова йде про обмеження щодо поширення інформації організаціями. Натомість громадяни не обмежуються у праві збирати інформацію, в тому числі і через запити на доступ до публічної інформації.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ

Право на доступ до інформації – одне з основоположних прав людини. Прозорість, гласність та підзвітність в діяльності ОМС неможливо реалізувати без дієвого механізму доступу до публічної інформації.

Таким чином, право на доступ до інформації є гарантією відкритого урядування не лише на місцевому рівні, а й для усієї держави.

Доступність - це правило, а будь-яке введення обмежень доступу – виняток.

Орган публічної влади не має виключного права (повноваження) розпоряджатися наявною в нього інформацією на власний розсуд, без жодних обмежень – прийнятним є лише збір та використання інформації на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно, до статті 19 Загальної декларації прав людини, прийнятої і проголошеної резолюцією 217 А (ІІІ) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року та статті 10 Конвенції з прав людини і основоположних свобод (Європейська конвенція з прав людини) від 04 листопада 1950 року кожна людина має право безперешкодно шукати, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і незалежно від державних кордонів.

Конвенція Ради Європи про доступ до офіційних документів (ратифікована Законом № 631-IX від 20.05.2020) надає право кожному, без дискримінації за будь-якою ознакою, на доступ, за вимогою, до офіційних документів, що знаходяться в розпорядженні державних органів. Під поняттям «офіційні документи» розуміється будь-яка інформація, записана в будь-якій формі, складена або отримана, та яка перебуває у розпорядженні державних органів.

У 2011 році прийнято Закон України «Про доступ до публічної інформації», який продовжує діяти і в період воєнного стану. Цей Закон не поширюється на відносини щодо отримання інформації суб'єктами владних повноважень при здійсненні ними своїх функцій, а також на відносини у сфері звернень громадян, які регулюються спеціальним законом.

Однією з основних «ознак» публічної інформації є те, що вона повинна бути «готовою», тобто створеною на момент отримання запиту розпорядником. Закон України «Про доступ до публічної інформації» не регулює відносини зі створення інформації (надання витягів, довідок, пояснень, роз`яснень тощо). **Розпорядник інформації зобов`язаний надати ту інформацію, яка вже існує і зафіксована на певному матеріальному носієві.**

Відповідно до п. 1.1 постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України №10 від 29 вересня 2016 року роз`яснено, що «не є інформаційним запитом звернення, для відповіді на яке необхідно створити інформацію, крім випадків, коли розпорядник інформації не володіє запитуваною інформацією, але зобов`язаний нею володіти (пункт 1 частини першої статті 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації»).

Отже, визначальним для публічної інформації є те, щоб вона була заздалегідь готовим, зафіксованим продуктом, отриманим або створеним суб`єктом владних повноважень у процесі виконання своїх обов`язків. У вказаній постанові Пленуму Вищого адміністративного суду України роз`яснено: «Якщо запит стосується інформації, яка міститься в кількох документах і може бути зібрана і надана без значних інтелектуальних зусиль (наприклад, без проведення додаткового змістовного аналізу), то така інформація відповідає критеріям «відображеності та задокументованості» і є публічною».

Не є створенням інформації, якщо для надання відповіді не потрібно залучати «значні інтелектуальні зусилля», проводити «змістовний аналіз». Змістовним аналізом може бути надання висновку щодо певного документа, аналіз чи узагальнення, надання висновку щодо співвідношення його частини, здійснення нових розрахунків тощо.

Аналітичною обробкою може вважатись опис чи переказ повного змісту документа, певного відео, аудіо чи фото, що полягає у перенесенні інформації на новий матеріальний носій. Тобто йдеться не просто про копіювання інформації, а про її створення у новому форматі, що потребує змістовного аналізу.

ОМС як суб'єкти владних повноважень мають забезпечити реалізацію права кожного на доступ до публічної інформації. Задля цього діють наступні механізми:

- систематичне та оперативне оприлюднення інформації: в офіційних друкованих виданнях, на офіційних вебсайтах в мережі Інтернет, на

єдиному державному вебпорталі відкритих даних, на інформаційних стендах та будь-яким іншим способом;

- надання інформації за запитами на інформацію.

Але в умовах воєнного стану не всі вони можуть бути реалізовані. І фактично мова вже йтиме про обмеження доступу до інформації. Такий підхід не може бути застосований навмання.

Не варто допускати хаотичне закриття доступу до інформації. Кожне таке рішення має базуватися на принципах:

- мотивованості: надається детальний опис конкретних ризиків, сценаріїв їх реалізації та способи управління ними;

- пропорційності: можуть бути обмежені в доступі лише ті відомості, які створюють ризики передбачені Законом України «Про доступ до публічної інформації»;

- повноти й системності: обмеження не можуть стосуватися відомостей, які доступні в інших публічних джерелах, або тих, які було оприлюднено раніше.

Окрім принципів має застосовуватись так званий трискладовий тест, передбачений ч. 2 ст. 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації". Розпорядник має перевірити своє бачення за такими пунктами:

1) обмеження у доступі інформації здійснюється виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку з метою запобігання заворушенням чи кримінальним правопорушенням, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей, для запобігання розголошенню інформації, одержаної конфіденційно, або для підтримання авторитету і неупередженості правосуддя;

2) розголошення інформації може завдати істотної шкоди зазначеним вище інтересам;

3) шкода від оприлюднення такої інформації переважає суспільний інтерес в її отриманні.

У висновках ЄСПЛ, викладених у справі «Угорський Гельсінський Комітет проти Угорщини», сформовано ознаки суспільно-необхідної інформації. Так, суспільний інтерес стосується питань, які впливають на громадськість в тій мірі, в якій вона може легітимно проявляти інтерес до них, які привертають увагу або які відносяться до цього в значній мірі, особливо в тій частині, в якій вони впливають на добробут громадян або

життя громадян. Це також відноситься до питань, які здатні породжувати значні суперечки, які стосуються важливої соціальної проблеми або які пов`язані з проблемою, до якої громадськість мала б інтерес, якщо володіла б такою інформацією.

Лише ствердно відповівши на кожен з трьох зазначених вище пунктів, розпорядник зможе обмежити доступ до інформації. Приклад застосування трискладового тесту у Додатку 1

При цьому, вважаємо за необхідне проводити такий аналіз письмово і зазначати у чому саме проявляється загроза. Варто пам'ятати, що напрацьована судова практика, відповідно до якої **відсутність висновку розпорядника інформації щодо наявності хоча б однієї з наведених вище трьох підстав означає, що відмова у доступі до публічної інформації є необґрунтованою.**

Відповідно до п. 2.1 постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України №10 від 29 вересня 2016 року визначене поняття "суб'єкт владних повноважень" не охоплює посадових осіб і службових осіб органів державної влади, місцевого самоврядування, оскільки за своїм статусом та колом повноважень вони не підпадають під розуміння органу державної влади та інших суб'єктів, зазначених у пункті 1 частини першої статті 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації». У зв'язку з цим такі особи не можуть (не мають здатності) виконувати обов'язки розпорядника інформації, у тому числі обов'язки щодо обліку та оприлюднення публічної інформації.

Сільський, селищний, міський голова хоча й входить до системи місцевого самоврядування, однак не є органом місцевого самоврядування - сільською, селищною, міською радою або їх виконавчим органом, а тому не володіє публічною інформацією і в розумінні пункту 1 частини першої статті 13 Закону України «Про доступ до публічної інформації» не може бути її розпорядником. У зв'язку з цим, сільський, селищний, міський голова не може бути належним відповідачем у спорі щодо надання доступу до публічної інформації за інформаційним запитом.

Окремо варто зупинитися на строках розгляду запитів про надання інформації. За загальним правилом строк розгляду запиту на доступ до публічної інформації становить **не більше 5 робочих днів з дня отримання запиту.**

У разі якщо запит на інформацію стосується інформації, необхідної для захисту життя чи свободи особи, щодо стану довкілля, якості харчових продуктів і предметів побуту, аварій, катастроф, небезпечних при-

родних явищ та інших надзвичайних подій, що сталися або можуть статись і загрожують безпеці громадян, відповідь має бути надана **не пізніше 48 годин з дня отримання запиту.**

Законодавець також встановив вимогу обґрунтованості. Тобто заявник має обґрунтувати терміновість опрацювання запиту.

Якщо запит стосується надання великого обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних, розпорядник інформації може продовжити строк розгляду запиту до 20 робочих днів. Обов'язковою умовою є обґрунтування такого продовження і повідомлення запитувача у письмовій формі **не пізніше п'яти робочих днів** з дня отримання запиту.

Відстрочка в задоволенні запиту на інформацію допускається в разі, якщо запитувана інформація не може бути надана для ознайомлення в передбачені Законом України «Про доступ до публічної інформації» строки **у разі настання обставин непереборної сили**. Рішення про відстрочку доводиться до відома запитувача у письмовій формі з роз'ясненням порядку оскарження прийнятого рішення.

Під обставинами непереборної сили або форс-мажором відповідно до ч. 2 ст. 218 Господарського кодексу України розуміється настання надзвичайних і невідворотних обставин. Можна виділити наступні ознаки обставин непереборної сили:

- вони не залежать від волі учасників цивільних (господарських) відносин;
- мають надзвичайний характер;
- є невідворотними;
- унеможливлюють виконання зобов'язань за даних умов.

Разом з тим, судова практика засвідчила, що наявність обставин непереборної сили не є автоматичною підставою для звільнення від виконання зобов'язань, а отже і оприлюднення інформації. Розпорядником має бути підтверджено не лише факт настання таких обставин, а саме їхня здатність впливати на реальну можливість надання доступу до інформації, тобто наявність причинно-наслідкового зв'язку.

Обставини непереборної сили мають бути належним чином засвідчені. Порядок засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) встановлюється Торгово-промисловою палатою України та регіональними торгово-промисловими палатами. Дана процедура є

платною. З метою позбавлення обов'язкового звернення до Торгово-промислової палати України та уповноважених нею регіональних ТПП і підготовки пакету документів у період дії введеного воєнного стану, на сайті ТПП України розміщено 28 лютого 2022 року загальний офіційний лист ТПП України щодо засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили). Це надасть можливість за необхідністю роздруковувати відповідне підтвердження всім, кого це стосується.

Скарги на неправомірні дії розпорядників публічної інформації при розгляді запитів розглядає Офіс Уповноваженого ВРУ з прав людини. Також заявники можуть звертатися до регіональних представництв Уповноваженого.

У Єдиному державному реєстрі судових рішень можна виділити «типові» помилки розпорядників щодо:

- неправомірних відмов у наданні інформації про виділення земельних ділянок (справа №420/8581/22);
- неправомірних відмов у наданні інформації про виплату заробітної плати публічним службовцям (справа №520/2176/22);
- неправомірні вимоги вказувати у запиті електронний цифровий підпис (справа №520/2178/22);
- порушення встановлених вимог до форми до відповіді, відсилання до вебсайтів, замість безпосереднього надання інформації (справа №380/8445/22);
- суперечки з приводу розпорядник – не розпорядник, володіє – не володіє інформацією, публічна – не публічна інформація (справа №380/8445/22);
- обмеження доступу до публічної інформації без застосування «трискладового тесту» (справа №420/2785/22) тощо.

ОСОБЛИВОСТІ ДОСТУПУ ДО ПУБЛІЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Як вже зазначено вище, воєнний стан не позбавляє людей права на доступ до публічної інформації. Разом з тим виникли нові обставини та нюанси.

У березні 2022 року внесено зміни до Кримінального кодексу України, якими було та введено кримінальну відповідальність за несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану. Дана інформація не є публічною на підставі закону для захисту інтересів національної безпеки та територіальної цілісності держави.

Отже така інформація не є відкритою і тому буде правомірною відмова у її наданні.

Також у березні 2022 року прийнято постанову Кабінету Міністрів України № 263 «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану». Даним нормативним актом установлено, що на період дії воєнного стану міністерства, інші центральні та місцеві органи виконавчої влади, державні та комунальні підприємства, установи, організації, що належать до сфери їх управління, для забезпечення належного функціонування інформаційних, інформаційно-комунікаційних та електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів, володільцями (держателями) та/або адміністраторами яких вони є, та захисту інформації, що обробляється в них, а також захисту державних інформаційних ресурсів, можуть як додатковий захід **зупиняти, обмежувати роботу інформаційних, інформаційно-комунікаційних та електронних комунікаційних систем, а також публічних електронних реєстрів**.

Зупинення, обмеження роботи інформаційних, інформаційно-комунікаційних та електронних комунікаційних систем, а також публічних електронних реєстрів **здійснюється на територіях, на яких ведуться активні бойові дії або тимчасово окупованих, інформація про які міститься в переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих російською федерацією, затвердженого Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій**.

Відновлення роботи інформаційних, інформаційно-комунікаційних, електронних комунікаційних систем та публічних електронних реєстрів здійснюється у разі завершення активних бойових дій, тимчасової окупації відповідно до відомостей, що зазначені у переліку, а забезпечення роботи інформаційно-комунікаційних, електронних комунікаційних систем та публічних електронних реєстрів на інших територіях здійснюється з урахуванням зумовлених умовами воєнного стану технічних характеристик (можливостей).

У разі появи загрози несанкціонованого доступу до інформаційних, інформаційно-комунікаційних, електронних комунікаційних систем та публічних електронних реєстрів, зокрема внаслідок тимчасової окупації певної адміністративно-територіальної одиниці, адміністратори таких інформаційних, інформаційно-комунікаційних, електронних комунікаційних систем та публічних електронних реєстрів невідкладно припиняють доступ користувачів до них в межах відповідної території, про що протягом двох днів інформують відповідних держателів інформаційних, інформаційно-комунікаційних, електронних комунікаційних систем та публічних електронних реєстрів, Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій та Міністерство цифрової трансформації.

Припинення таких заходів має відбутися протягом шести місяців після припинення чи скасування воєнного стану. Дана постанова є рекомендованою до виконання ОМС.

Загальний перелік інформації, яка підлягає оприлюдненню, визначено у статтях 10-1, 15 Закону України «Про доступ до публічної інформації», зокрема: інформацію про організаційну структуру, усі без винятку нормативно-правові акти, систему обліку публічної інформації, інформація про діяльність суб'єктів владних повноважень та інше.

20 травня 2022 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану», яким, серед іншого, спрощено **порядок підготовки та оприлюднення актів ОМС**.

Так, **у період дії воєнного стану** акти органів місцевого самоврядування готуються та публікуються із наступними особливостями:

1. **Усі проєкти актів ОМС**, а також їх посадових осіб **не потребують оприлюднення**, у т.ч. проєкти актів щодо переліків та умов отримання послуг, що надаються цими органами, форми і зразки документів, правила їх заповнення (п. 3 ч. 1, ч. 4 ст. 15 Закону України "Про доступ до публічної інформації")

2. **Не застосовується** Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності». Дана позиція також відображена у Податковому кодексі України.

3. **Не застосовується** Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання». Тобто у цей період ОМС не ведуть моніторинг місцевих ресурсів, які можуть визначатися як державна допомога суб'єктам господарювання, можуть не дотримуватися відповідних процедур на захист конкуренції приватного сектора з комунальним та не подають до АМКУ ніяких звітів.

Публічна інформація, за загальним правилом, підлягає обов'язковому оприлюдненню невідкладно, але не пізніше п'яти робочих днів з дня затвердження документа. Водночас у зв'язку з запровадженням в Україні правового режиму воєнного стану обсяг компетенції та повноважень окремих розпорядників з питань оприлюднення інформації та інформування громадян може зазнавати істотних змін шляхом встановлення уповноваженими суб'єктами обмежень відповідно до статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» (додаток 3). Проте зазначені обмеження не можуть стосуватись інформації щодо нормативно-правових актів про впровадження обмежень конституційних прав та свобод, а також інформації про стан довкілля та якість харчових продуктів. Що ж стосується оприлюднення іншої публічної інформації, то в умовах воєнного стану розпорядникам варто дотримуватись наступних рекомендацій:

- невідкладно оприлюднювати інформацію про факти, що загрожують життю, здоров'ю та/або майну осіб, і про заходи, які застосовуються у зв'язку з цим (наприклад, оголошення повітряної тривоги, гуманітарні коридори, інформування про можливі підтоплення чи інші надзвичайні ситуації);
- застосовувати «трискладовий тест»;
- постійно здійснювати аудит інформації, оприлюдненої на офіційних вебсайтах розпорядників та сторінках у соцмережах, на предмет її

тимчасового обмеження в доступі або вилучення, шляхом віднесення до інформації з обмеженим доступом;

- у разі впровадження тимчасових обмежень доступу до окремих категорій інформації на період дії правового режиму воєнного стану здійснити інформування громадян на офіційних вебсайтах або сторінках у соцмережах розпорядника. При цьому таку інформацію варто віднести в окремий розділ чи іншим чином забезпечити доступність даної інформації і зручність її пошуку;

- обмеженню доступу підлягає інформація, а не увесь документ. Якщо для досягнення мети захисту відповідного інтересу достатньо обмежити доступ, наприклад, до імені особи (інших персональних даних), решта інформація має залишатись відкритою.

Варто відмітити, що вся інформація що оприлюднюється ОМС або військовою адміністрацією є офіційною, тому має попередньо дуже ретельно перевірятися.

Політика обмеження доступу має бути уніфікованою. Для цього варто прийняти окремий локальний акт, де чітко визначити критерії належності документів до таких, які не можуть бути оприлюднені. Наприклад, у разі розміщення інформації оборонного характеру (розміщення укріплень, дислокація військових частин тощо).

Аналізуючи судову практику можна констатувати, що виникли нові помилки, які допускають розпорядники в умовах воєнного стану:

- некоректне застосування тимчасової відстрочки у задоволенні запиту на інформацію. Так, саме зазначення «до закінчення строку дії воєнного стану в Україні» не є підставою для відстрочки. Розпоряднику необхідно зазначити які саме реальні обставини непереборної сили завадили надати відповідь на запит(справа № 300/2353/22);

- застосування замість трискладового тесту загальних обмежень доступу до інформації «через військову агресію російської федерації проти України...» та «запровадження воєнного стану» (справа №120/4770/22);

- посилання розпорядником інформації на припинення функціонування державних реєстрів (справа №420/8581/22).

ОПРИЛЮДНЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ У ФОРМАТІ ВІДКРИТИХ ДАНИХ

З 2015 року в Україні діє постанова КМУ №835 «Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних», якою передбачено набори даних, що мають оприлюднювати розпорядники. Останні зміни у переліку наборів даних для ОМС були внесені ще 17.11.2021 року.

12 березня 2022 року Міністерство цифрової трансформації, посилаючись на постанову КМУ №263 «Деякі питання забезпечення функціонування інформаційно-комунікаційних систем, електронних комунікаційних систем, публічних електронних реєстрів в умовах воєнного стану», призупинило роботу порталу відкритих даних. При цьому ще 24 лютого 2022 року загальний доступ до відкритих даних фактично було закрито. Свою роботу портал відновив 01 серпня 2022 року з цілим рядом обмежень.

Наразі тимчасово недоступні набори даних, використання ворогом яких може завдати шкоди інтересам національної безпеки. Це дані, які містять інформацію про точне розташування підприємств чи об'єктів критичної інфраструктури, об'єктів подвійного призначення. На законодавчому рівні дана ситуація нічим не врегульована. Представники Мінцифри проводять перемовини з розпорядниками інформації для впровадження вибіркового підходу для публікації відкритих даних.

Варто зазначити, що Мінцифри не є розпорядником відкритих даних на порталі, відомство лише забезпечує можливість для розпорядників (тобто державних органів та органів місцевого самоврядування) публікувати інформацію.

Мінцифри розроблено проєкт змін до постанови КМУ №835, відповідно до яких було запропоновано виключити 140 наборів даних – вони мають на час воєнного стану перестати бути публічними, але з порталу не зникнуть і після закінчення війни будуть оприлюднені. Даний проєкт змін викликав бурхливі обговорення, після чого вдалося зменшити кількість до 110.

На разі зміни не прийнято.

Отже, жодних обмежень для оприлюднення відкритих даних не впроваджено. **Розпорядники мають виконувати вимоги постанови** КМУ №835 (додаток 2)

Нагадуємо, що усі розпорядники інформації відповідно до компетенції мають оприлюднювати 16 наборів даних і окремо для ОМС визначено 57 наборів даних . Кожен набір даних має певну специфіку щодо оприлюднення, ознайомитись з ними можна на порталі Дія. Відкриті дані.

Потрібно звертати увагу на прийнятний формат оприлюднення набору даних. Найчастіше дані не оприлюднюються на порталі саме через невідповідний формат. Варто пам'ятати, що **pdf – це не машиночитний формат і жоден набір не може бути оприлюднений у цьому форматі.**

Разом з тим кожен розпорядник має право скористатися трьох складовим тестом і обґрунтувати неможливість оприлюднення. Свої висновки в обов'язковому порядку ОМС має оприлюднити і довести до мешканців. Має діяти правило: **відкриті дані повинні бути оприлюднені, доки не доведено протилежне.**

У разі сумнівів можна звернутися до Мінцифри, зокрема через портал Дія.Відкриті дані.

ОРГАНІЗАЦІЯ ВІДКРИТИХ ГРОМАДСЬКИХ ПРОСТОРІВ

Відповідно до План заходів до 2024 року щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2021-2026 роки 82 рази згадуються ОМС, а також їх всеукраїнські асоціації.

Один із важливих заходів Плану - забезпечення ефективних процедур громадської участі у формуванні та реалізації державної політики на національному та регіональному рівні, вирішенні питань місцевого значення, де серед завдань визначено:

- створення законодавчих передумов для сприяння залученню жителів до вирішення питань місцевого значення, розвитку форм місцевої демократії;
- унормування стандартів та загального порядку проведення органами державної влади, органами місцевого самоврядування публічних консультацій;
- врегулювання на законодавчому рівні правових гарантій та механізмів реалізації свободи мирних зібрань;
- удосконалення процедури доступу до публічної інформації;
- удосконалення процедур підготовки регуляторних актів, зокрема механізмів і процедур залучення інститутів громадянського суспільства та суб'єктів господарювання;
- підвищення спроможності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, громадян та інститутів громадянського суспільства використовувати інструменти громадської участі;
- вивчення та поширення кращих вітчизняних та зарубіжних практик громадської участі у формуванні та реалізації державної політики, вирішенні питань місцевого значення.

Також у Плані вперше на законодавчому рівні визначено як захід реалізацію (сприяння реалізації) проєктів із створення ресурсних центрів, хабів, інших інфраструктурних об'єктів для доступу інститутів громадян-

ського суспільства до навчання, комунікації, мережування, обміну ресурсами, взаємодії з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. У своїх пропозиціях до проєкту плану дій із впровадження Ініціативи "Партнерство "Відкритий Уряд" на 2023 – 2024 роки Асоціація міст України звернула увагу на необхідність сприяння організації та функціонуванню громадських просторів у залученні ВПО та вразливих груп населення у житті громади. Мета полягає в тому, щоб досягти такого рівня обізнаності серед усіх зацікавлених сторін, коли формування політик за участю таких верств населення стане сталою практикою. Після створення освітніх інструментів (посібників, методик, електронного та офлайн навчання) необхідна співпраця між Кабінетом Міністрів України та органами місцевого самоврядування для поширення найуспішніших практик та затвердження на державному рівні основних їх принципів. Як перелік напрямків діяльності запропоновано:

- здійснення аналізу актуальності та онлайн-опитування щодо практики організації та функціонування громадських просторів
- проведення серії зустрічей для обговорення підходів до організації громадських просторів між органами місцевого самоврядування, їх національними асоціаціями та міжнародними партнерами
- впровадження заходів з поширення методології діяльності громадських просторів серед ОМС
- реалізація пілотних проєктів на основі розробленої методології та проведення серії семінарів з поширення набутого досвіду серед представників ОМС
- створення дорадчо-координаційної платформи (або посади координатора) на базі Асоціації міст України для надання підтримки ОМС в розвитку сталої співдії з громадянським суспільством
- проведення освітніх вебінарів для представників громадянського суспільства та ОМС.

Питання створення ресурсних центрів, хабів, інших інфраструктурних об’єктів для доступу інститутів громадянського суспільства до навчання, комунікації, мережування, обміну ресурсами, взаємодії з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування є важливим в тому числі і в умовах воєнного стану. З перших днів війни відбулося об’єднання зусиль між громадянським суспільством і владою навколо боротьби зі спільним ворогом. Коли нагальні потреби у зборі та розподілі гуманітарної допомоги відпали, зменшились потоки ВПО настав час унормувати діяльність і зберегти напрацьовані практики взаємодії.

Буде це «відкритий простір», «громадський простір» чи «відкритий громадський простір», а може - «публічний простір», «хаб», «центр» - наразі законодавчого визначення нема. По факту – будь-який простір не залежно від того це приміщення чи відкрита територія вже можна визначити як громадський. І тут одразу варто зазначити, що створення такого простору доступне будь-якій громаді. Адже не стіни визначають чи є простір громадським, а люди.

На даному етапі пропонуємо використовувати назву «відкритий громадський простір» щоб підкреслити основні складові – відкритість, тобто доступність всім мешканцям і гостям (тому не розглядаємо простори створені в школах, де є обмежений доступ для тих, хто не є учасником освітнього процесу та інші об'єкти, де не можливо забезпечити безперешкодний доступ)

Щоб простір став громадським він має відповідати наступним принципам:

- доступність
- відкритість
- безпечність
- комфортність
- безкоштовність

Основне призначення – організація взаємодії громадянського суспільства з владою. Приклади як оформити функціонування просторів можете переглянути у додатках 4 та 5.

Історично громадський простір завжди був невід'ємною складовою урбаністичного способу життя демократичних міст. Відомі такі майданчики ще з часів античної Греції.

Сучасні громадські простори мають значне поширення у світі. Гарним прикладом є німецький Магдебург. У створеному просторі поєднано громадську бібліотеку та місце для безкоштовного проведення заходів (лекторії, тренінги, зустрічі тощо).

В Україні є теж гарні приклади: KROP:HUB у Кропивницькому, KVADRAT-хаб у Вінниці, IHUBи у Чернігові, Львові, Вінниці, Києві та інші. Це яскраві представники, які були створені громадянським суспільством чи бізнесом. Першим в Україні муніципальним громадським простором став хаб «Місто змістів» у Вінниці, який було створено у 2018 році.

Не менш цікавим є досвід столиці. У 2021 році у центрі Києва було відкрито перший безкоштовний мультифункціональний муніципальний відкритий громадський простір VCENTRI HUB. Основна мета створення - налагодження системного ефективного діалогу у форматі «влада – громада», залучення громадськості до формування та реалізації міських політик, розвитку та імплементації інструментів партисипації. Тут інститути громадянського суспільства за підтримки міста можуть проводити власні заходи, отримати консультації, пройти навчання та побудувати співпрацю з новими партнерами. VCENTRI HUB занесено до «УрбанПростір» - першого та єдиного реєстру публічних просторів в Україні. У 2023 році вже діють три такі хаби і заплановано створення ще 2. У майбутньому планується створення таких просторів в кожному з 10 районів столиці.

Змістове наповнення громадських просторів широке. Окрім проведення заходів, на базі VCENTRI HUB можна отримати методичну підтримку, безкоштовні кваліфіковані консультації з фінансових та юридичних питань, навчитись інструментам електронної демократії, дізнатися, як створити громадську організацію чи благодійний фонд, як взяти участь у міських конкурсах для інститутів громадянського суспільства тощо. Тут проходять курси цифрової грамотності для киян старшого віку, тренінги для публічних службовців, різноманітні активності для молоді та інші освітні заходи, а ще це місце роботи Громадської ради району з власним кабінетом.

Головна мета, яка має бути реалізована на базі відкритих громадських просторів – це побудова ефективного партнерського діалогу між владою та громадою.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Приклад застосування трискладового тесту

— До ОМС надіслано запит про доступ до публічної інформації щодо переліку приміщень, які знаходяться на балансі і, які можуть бути використані для розміщення військовослужбовців в населених пунктах територіальної громади.

1. Не можемо — це інформація з обмеженим доступом, яка не може бути оприлюднена в умова хвоєнного стану. 2. Якщо цей перелік буде опублікований, ворог може використати його для диверсій. 3. Мешканці громади мають знати, які об'єкти є у комунальній власності. Але це потенційні «точки» для нанесення авіаційних ударів, здійснення диверсій тощо. У разі таких дій можуть постраждати як цивільні так і військові. Проаналізувавши наявну інформацію робимо висновок, що загроза є більшою ніж суспільний інтерес, тому інформація на час воєнного стану може бути обмежена у доступі.

Це, звісно, схематичні відповіді. На практиці розпоряднику інформації потрібно аргументовано відповісти на всі запитання трискладового тесту.

Результат застосування трискладового тесту має бути розгорнуто викладений у відповіді на запит.

Додаток 2

ПЕРЕЛІК

наборів даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних для розпорядників ОМС

Для усіх розпорядників інформації (відповідно до компетенції)

1. Довідник підприємств, установ, організацій та територіальних органів розпорядника інформації та організацій, що належать до сфери його управління, у тому числі їх ідентифікаційних кодів в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, офіційних веб-сайтів, адрес електронної пошти, номерів телефонів, місцезнаходження

2. Інформація про структуру (організаційну структуру) розпорядника інформації

3. Нормативи, що затверджуються та підлягають оприлюдненню відповідно до закону розпорядником інформації

4. Переліки національних стандартів для цілей застосування технічних регламентів

5. Звіти, у тому числі щодо задоволення запитів на інформацію

6. Реєстр наборів даних, що перебувають у володінні розпорядника інформації

7. Адміністративні дані в значенні Закону України "Про офіційну статистику", що збираються (обробляються) та підлягають оприлюдненню відповідно до вимог закону розпорядником інформації

8. Переліки нормативно-правових актів, актів індивідуальної дії (крім внутрішньоорганізаційних), прийнятих розпорядником інформації, проєкти нормативно-правових актів

9. Переліки регуляторних актів із зазначенням дати набрання чинності, строку проведення базового, повторного та періодичного відстеження їх результативності та інформації про джерело їх оприлюднення

10. План діяльності з підготовки проєктів регуляторних актів із за-

значенням видів і назв проєктів, цілей їх прийняття, строків підготовки проєктів, найменування органів і підрозділів, відповідальних за розроблення проєктів, дати їх внесення на розгляд регуляторного органу та посилання на джерело оприлюднення

11. Інформація про нормативно-правові засади діяльності розпорядника інформації

12. Фінансова звітність суб'єктів господарювання державного та комунального сектору економіки

13. Річні зведені основні фінансові показники виконання фінансових планів підприємств державного та комунального сектору економіки

14. Інформація про отримане майно (обладнання, програмне забезпечення) у рамках міжнародної технічної допомоги

15. Інформація із системи обліку публічної інформації

16. Результати інформаційного аудиту

Виключно для ОМС

1. Перелік об'єктів комунальної власності

2. Звіти про виконання фінансових планів комунальних підприємств

3. Титульні списки на проведення капітального та поточного ремонту, будівництва, реконструкції та благоустрою

4. Інформація про рекламні засоби (дані про місце розміщення рекламного засобу, його вид і розміри, найменування розповсюджувача зовнішньої реклами, номер телефону розміщувача реклами, адреса електронної пошти, дата видачі дозволу та строк його дії, номер і дата укладення договору, якщо місце розміщення рекламного засобу належить до комунальної власності)

5. Перелік інвестиційних договорів, додатків, додаткових угод та інших матеріалів до них, умов, у тому числі посилань на оприлюднені ресурси в Інтернеті

6. Дані про об'єкти та засоби торгівлі (пересувної, сезонної тощо)

7. Відомості про ярмарки (строк проведення, місце, кількість та вартість місць), організаторів ярмарків, договори, укладені з організаторами таких ярмарків

8. Відомості про залучення, розрахунок розміру і використання коштів пайової участі у розвитку інфраструктури населеного пункту

9. Відомості про транспортні засоби, які обслуговують пасажирські автобусні, тролейбусні та трамвайні маршрути перевезення (кількість транспортних засобів на кожному маршруті, марка, модель, державний номер, пасажиромісткість)

10. Дані про місце розміщення зупинок міського електричного та автомобільного транспорту

11. Відомості про лікарські засоби/препарати, придбані за бюджетні кошти, відомості про розподілення таких ліків між закладами охорони здоров'я та їх залишки в кожному з них

12. Поіменні результати голосування депутатів на пленарних засіданнях органу місцевого самоврядування

13. Дані про депутатів місцевих рад, у тому числі контактну інформацію та графік прийому

14. Дані про зелені насадження, що підлягають видаленню, відповідно до виданих актів обстеження зелених насаджень

15. Дані про доступність будівель для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення

16. Дані про надходження звернень на телефонні "гарячі лінії", в аварійно-диспетчерські служби, телефонні центри тощо

17. Дані про електронні петиції, у тому числі осіб, що їх підписали, та результати розгляду

18. Дані громадського бюджету, бюджету участі тощо, у тому числі про проєкти, результати голосування, реалізацію підтриманих проєктів

19. Дані про паркування, у тому числі розміщення майданчиків, їх операторів, обладнання та функціонування

20. Адресний реєстр

21. Дані про надані адміністративні послуги

22. Дані про видані будівельні паспорти

23. Дані про медичне обладнання комунальних закладів охорони здоров'я

24. Дані про розміщення спецтехніки, що використовується для надання комунальних послуг, благоустрою, виконання будівельних та ремонтних робіт

25. Дані про черги дітей у дошкільні навчальні заклади

26. Території обслуговування загальноосвітніх навчальних закладів

27. Дані містобудівного кадастру, у тому числі геопросторові дані

28. Дані про видані дозволи на порушення об'єктів благоустрою

29. Дані про облік громадян, які потребують поліпшення житлових умов (квартирний облік)

30. Дані про споживання комунальних послуг (електрична енергія, теплова енергія, природний газ, тверде паливо, рідке паливо холодна та гаряча вода із зазначенням частки відновлюваних джерел енергії) комунальними підприємствами, установами та організаціями

31. Надходження і використання благодійної допомоги

32. Планові та фактичні показники сплати за договорами оренди комунальної власності, розміщення тимчасових споруд, розміщення рекламних засобів

33. Перелік об'єктів комунальної власності, що передані в оренду чи інше право користування (з даними про умови передачі об'єктів в оренду чи умови іншого користування) до закінчення строку, встановленого пунктом 6 розділу "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про оренду державного та комунального майна"

34. Перелік об'єктів комунальної власності, які можуть бути передані в оренду (до дати, визначеної підпунктом 1 пункту 1 розділу "Прикінцеві та перехідні положення" Закону України "Про оренду державного та комунального майна")

35. Схеми планування території областей, схеми планування території районів, генеральні плани населених пунктів, плани зонування території, детальні плани території, містобудівна документація територіальних громад, їх проєкти (відповідно до повноважень)

36. Дані про місцезнаходження міського електричного та пасажирського автомобільного транспорту в режимі реального часу, у тому числі короткострокові зміни в русі транспорту та час прибуття транспорту на зупинки в режимі реального часу

37. Дані про розміщення громадських вбиралень комунальної власності

38. Перелік перевізників, що надають транспортні послуги з перевезення пасажирів міським електричним та автомобільним транспортом, у тому числі маршрути перевезень

39. Розклад руху міського електричного та автомобільного транспорту

40. Перелік земельних ділянок комунальної власності, що пропонуються для передачі у власність громадян та юридичних осіб або для надання у користування

41. Перелік орендарів, з якими укладено договори оренди землі комунальної власності

42. Дані щодо ремонту автомобільних доріг місцевого значення

43. Реєстр містобудівних умов та обмежень

44. Дані про тарифи на комунальні послуги, які затверджуються органом місцевого самоврядування

45. Перелік цільових місцевих програм, змін до цільових місцевих програм та звітів про виконання цільових місцевих програм

46. Перелік заяв щодо безоплатної приватизації земельних ділянок громадянами

47. Дані про розміщення тимчасових споруд для провадження підприємницької діяльності

48. Дані про місцезнаходження комунальних контейнерів (за категоріями), контейнерних майданчиків, місць прийому небезпечних відходів, вторинної сировини

49. Дані про місцезнаходження комунальних об’єктів управління відходами, їх площі та обсяги надходжень

50. Дані про вилов, стерилізацію та ідентифікацію безпритульних тварин

51. Дані про дитячі, спортивні та інші майданчики для дозвілля та відпочинку, що перебувають у комунальній власності

52. Дані про накладені штрафи за порушення правил паркування транспортних засобів

53. Дані про місцезнаходження зон для вигулу домашніх тварин

54. Дані щодо місцезнаходження камер відеоспостереження, що перебувають у комунальній власності

55. Дані про розташування захисних споруд цивільного захисту комунальної власності

56. Дані про місцезнаходження зарядних станцій для електричного транспорту

57. Дані про експлуатаційні характеристики будівель комунальних підприємств, установ (закладів) та організацій, в яких впроваджено системи енергетичного менеджменту.

Додаток 3

Роз`яснення Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини щодо розгляду звернень та запитів громадян на публічну інформацію в умовах воєнного стану від 30 березня 2022 року

Деякі державні органи у зв'язку з введенням воєнного стану призупинили надання відповідей на звернення та запити громадян на публічну інформацію, що не стосуються воєнного стану, військової діяльності, надання медичної допомоги, евакуації населення тощо.

Чи правомірними є такі дії розпорядників публічної інформації?

Відповідно до положень частини третьої статті 34, частини другої статті 64 Конституції України, статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації» право на доступ до інформації в умовах воєнного стану може підлягати обмеженням, перш за все, для захисту інтересів національної безпеки та територіальної цілісності держави.

При цьому, право громадян на звернення до суб'єктів владних повноважень та отримання відповіді, гарантоване статтею 40 Конституції України не може бути обмеженим навіть в умовах воєнного стану.

Неможливість належного та вчасного опрацювання звернень, запитів та надання відповідей обумовлюється тим, що державні органи, органи місцевого самоврядування відповідно до положень статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» здійснюють в першу чергу заходи, необхідні для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки.

Такими заходами, що можуть вплинути на можливість реалізації окремих прав заявників, є:

- встановлення посиленої охорони та особливого режиму роботи органу влади, установи до якої подано звернення;
- запровадження на певній території комендантської години;
- встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування, а також руху транспортних засобів.

З огляду на впровадження таких та інших безпекових заходів зазнати обмежень можуть наступні права заявників:

- право на особистий прийом керівниками та іншими посадови-

ми особами органів державної влади, місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності;

- право бути присутнім при розгляді заяви чи скарги, особисто викласти аргументи особі, що перевіряла заяву чи скаргу, знайомитися з матеріалами перевірки;

- право подання додаткових матеріалів безпосередньо особі, яка здійснює розгляд звернення тощо.

Отже, своєчасність розгляду звернень, запитів на публічну інформацію залежить від об'єкта, якому надіслані звернення або запит, режиму його роботи та наявності технічних можливостей опрацьовувати кореспонденцію (засобів комунікації, інтернету), наближення установи до місць проведення бойових дій, характеру запитуваної інформації та нагальної потреби у ній тощо.

Рекомендації щодо роботи в умовах воєнного стану:

- засобами телефонного зв'язку (за можливості через телефони гарячої лінії) надавати громадянам відповіді на питання, вирішення яких належить до компетенції установи, а також суспільно-важливу інформацію;

- через офіційні веб-сайти, соцмережі забезпечувати надання інформації, що стосується життя, здоров'я, свободи та безпеки (наприклад, про безпечні маршрути евакуації, надання медичної допомоги, забезпечення гуманітарною допомогою тощо);

- забезпечити своєчасне оприлюднення достовірної та точної іншої суспільно-важливої інформації (наприклад, про стан довкілля, аварії, катастрофи та інші надзвичайні події, що сталися або можуть статись і загрожують безпеці громадян) на офіційних веб-сторінках розпорядника та у соцмережах;

- при наданні інформації у відповідь на запит обирати найбільш прийнятний спосіб, наприклад через електронну пошту, а у випадку надання запитуваної інформації у друкованому вигляді розглянути питання щодо можливості в умовах воєнного стану звільнення запитувача від оплати відшкодування фактичних витрат на копіювання та друк;

- у разі неможливості надати відповідь на запит користуватись інструментом відстрочки у задоволенні запитів, що передбачено положеннями частини шостої статті 22 Закону України «Про доступ до публічної інформації». При цьому у разі технічної можливості належного

забезпечення роботи/дистанційної роботи запитувач має бути поінформований про рішення розпорядника щодо відстрочки.

Водночас зауважуємо!

Обмеження доступу до інформації здійснюється із застосуванням «трискладового тесту», відповідно до положень статті 6 Закону України «Про доступ до публічної інформації», зокрема виключно в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку, для охорони здоров'я населення, для захисту репутації або прав інших людей.

Можливість застосування інструменту відстрочки у задоволенні запиту залежить від характеру запитуваної інформації та не може застосовуватись у всіх без винятку випадках.

Застерігаємо!

Не поширювати інформацію про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, оскільки за такі дії Законом України від 24 березня 2022 року № 2160-IX встановлено кримінальну відповідальність.

Парламентський контроль за дотриманням права людини на доступ до інформації здійснюється Уповноваженим.

Скарги на неправомірні дії при розгляді звернень або на розпорядників публічної інформації можуть бути надіслані на електронну адресу hotline@ombudsman.gov.ua, подані через онлайн-форму, розміщену за посиланням https://ombudsman.gov.ua/online, або шляхом повідомлення на гарячу лінію Уповноваженого за тел. 0800-50-17-20

Додаток 4

ПОЛОЖЕННЯ

про Громадський простір/відкритий громадський простр/Хаб/ Центр _____сільської/селищної/міської ради

Загальні положення

Положення про Громадський простір _____ ради (далі – Простір) визначає загальні засади і функції Громадського простору та порядок участі жителів _____ територіальної громади (далі - громади) у заходах, відповідно до покладених на нього функціональних обов'язків.

Громадський простір – є відкритим та доступним осередком (майданчиком) для спілкування, дозвілля; проведення разових або періодичних консультацій з особами, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі; надання первинної психологічної підтримки та інформування щодо можливостей отримання таких послуг; організації навчальних та інформаційно-просвітницьких потоків; проведення науково-практичних та культурно-масових заходів (у тому числі лекцій, консультацій, тренінгів та майстер класів) тощо.

Створення Громадського простору має вирішити проблему відтоку населення за межі громади шляхом створення кращих умов для дозвілля та реалізації творчого потенціалу.

Ініціаторами з проведення заходів можуть бути:

виконавчі органи _____ради;

інститути громадянського суспільства та інші формування;

жителі громади, які проживають у межах громади.

Простір систематично інформує громадськість про свою діяльність.

У своїй діяльності Простір керується Конституцією України та законами України, актами Президента України і Кабінету Міністрів Укра-

їни, рішеннями _____ ради та її виконавчого комітету, розпорядженнями _____ голови, а також цим Положенням.

Засновником Простору і власником майна є _____ рада.

Засновник створює належні умови для функціонування Простору, затверджує правила внутрішнього розпорядку та графік роботи.

Відділ культури, молоді та спорту _____ ради модерує та контролює регламент роботи Простору.

У своїй діяльності Простір підзвітний _____голові та _____ раді.

Принципи, мета та завдання

Діяльність Простору засновується на таких принципах:

- поваги до прав людини, як найвищої соціальної цінності;
- рівності, відкритість та доступність;
- добровільної участі у діяльності Простору;
- доступність, рівність та інклюзивний підхід у праві використання для всіх жителів громади;
- прозорості, відкритості, публічності та підзвітності.

Простір створюється з метою сприяння:

соціалізації та самореалізації населення;

- соціального, інтелектуального, морального, духовного розвитку усіх представників громадянського суспільства та реалізації його творчого потенціалу;
- надання первинної психологічної підтримки;
- національно-патріотичного виховання;
- популяризації здорового способу життя;
- забезпечення креативної освіти та розвитку волонтерства;
- підвищення громадської активності.

Основними завданнями Простору є:

- формування громадянської позиції, національно - патріотичної свідомості та формування у молоді сімейних, національних і загальнолюдських цінностей;

- популяризація стандартів європейської молодіжної політики і роботи з молоддю в Україні;
- створення умов для творчого розвитку особистості, інтелектуального самовдосконалення та лідерських якостей у молоді;
- зміцнення ментального здоров'я усіх представників громадянського суспільства;
- надання разових чи періодичних консультацій постраждалим особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі щодо прав, заходів та соціальних послуг;
- популяризація здорового способу життя молоді.

Права та обов'язки Простору

Для реалізації мети та завдань Простір має право:

- самостійно визначати форми та методи діяльності, планувати свою роботу, визначати стратегію та основні напрями розвитку відповідно до законодавства України;
- взаємодіяти з органами виконавчої влади, їх консультативно-дорадчими органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, іншими юридичними та фізичними особами;
- організовувати лекції, тренінги, майстер класи, конференції та інші відповідні заходи з питань пов'язаних з діяльністю Простору.

Простір відповідно до покладених на нього завдань:

- сприяє інтелектуальному, моральному, духовному розвитку молоді, реалізації її творчого потенціалу, забезпечує національно-патріотичне виховання та громадянську освіту молоді;
- проводить інформаційно-просвітницьку роботу, зокрема організовує конференції, засідання, форуми, семінари, тренінги, акції; використовує соціальну рекламу, забезпечує можливості для неформальної освіти молоді;
- проводить заходи, спрямовані на популяризацію здорового способу життя молоді;
- організовує змістовне дозвілля молоді та сприяє її волонтерській діяльності;

- сприяє вивченню та поширенню інноваційного національного та міжнародного досвіду з питань реалізації політики у молодіжній сфері;
- взаємодіє з іншими Просторами.

Прикінцеві положення

Простір може мати у користуванні устаткування, придбане за рахунок коштів засновника або отримане з інших джерел, не заборонених законодавством.

Майно використовується виключно для досягнення мети та завдань, визначених цим Положенням.

Діяльність Простору припиняється за рішенням його засновника або в інших випадках, визначених законодавством.

Відповідальність за учасників заходів, які проводяться в Просторі несе Організатор заходу. У разі пошкодження майна Простору, під час проведення заходу, Організатор зобов'язаний відшкодувати вартість майна.

Додаток 5

Правила користування

громадським простором/відкритим громадським простром/ Хабом/ Центром _____сільської/селищної/міської ради

Громадський простор/відкрий громадський простір/Хаб/Центр _____сільської/селищної/міської ради (далі – Простір) — це майданчик для взаємодії влади, громади, представників освітнього середовища, соціально відповідального бізнесу та міжнародних партнерів; інструмент для розвитку партисипації, ресурсної підтримки і розвитку активних громадян та їхніх організацій.

Порядок проведення заходу:

Реєстрація заходів можлива тільки представником інституту громадснського суспільства, зареєстрованого відповідним чином в Реєстрі інститутів громадянського суспільства на порталі _____

Тривалість одного заходу у Просторі - 2 години.

Одна організація може зареєструвати не більше одного заходу на тиждень.

Гранична кількість учасників заходу, які одночасно перебувають у Просторі становить 30 осіб (з урахуванням осіб, які організовують захід), або відповідно до карантинних обмежень, що діють на час проведення заходу і регулюються Постановою Кабінету міністрів України (на час дії карантинних обмежень - 20 осіб). Під час дії воєнного стану Організатор має забезпечити безпеку учасників і озвучити інформацію про найближче укриття, організувати переміщення учасників до укриття у разі оголошення тривоги.

Проведення заходів під час тривоги забороняється. Робота Простору відновлюється протягом 30 хвилин після оголошення про завершення тривоги.

Мінімальна кількість учасників для реєстрації заходу в приміщенні Простору - 5 осіб.

Заявка на проведення заходу приймається не раніше ніж за 1 місяць і не пізніше як за 3 робочі дні до події.

Щосереди приміщення Простору використовується для внутрішніх заходів Простору; структурних підрозділів _____ради; депутатів _____ради; партнерів.

Організатору надається 30 хвилин до і 30 хвилин після заходу для вирішення організаційних питань.

У разі схвалення заявки на захід, протягом 3 робочих днів на електронну пошту, вказану при реєстрації інституту громадянського суспільства, надходить лист-підтвердження.

Організатор має право за власний рахунок та з дотриманням санітарних вимог організувати каву-брейк для учасників заходу.

Організатор зобов'язаний зазначати у всіх матеріалах, пов’язаних із проведенням заходу, місце проведення (назву Простору).

Відповідальність за учасників заходу та їхні дії в Просторі несе Організатор заходу. У разі пошкодження майна Простору, під час проведення заходу, Організатор зобов’язаний відшкодувати вартість майна.

Вживання алкоголю та тютюнопаління в приміщенні Простору заборонено.

Користування Простором здійснюється на безкоштовній основі

Перелік заходів, які заборонено проводити у Просторі:

- політичні та партійні події;
- релігійні події;
- комерційні заходи;
- заходи, які не відповідають чинному законодавству;
- заходи, які пропагують асоціальні явища (тютюнопаління, алкоголь, наркотики тощо);
- заходи, організатори яких порушили правила користування приміщенням Простору;
- заходи, реалізувати які технічно неможливо, мають загрозу для оточуючих, або перешкоджають діяльності інших;
- заходи, які не були внесені до графіка роботи Простору та у проведенні яких було відмовлено керівництвом Простору;

- заходи, які порушують санітарно-епідеміологічні норми та карантині обмеження;
- заходи інститутів громадянського суспільства, які не зареєструвались на вебпорталі _____.

Графік роботи Порталу: щодня з 10:00 до 19:00, окрім святкових днів.

Рецензент: **Рабошук Я. О.**, заступник Виконавчого директора Асоціації міст України, директор Аналітичного Центру АМУ

Автор: **Скляр І.В.,** експертка Асоціації міст України

За загальною редакцією **Слобожана О. В.**, Виконавчого директора Асоціації міст України, кандидата наук з державного управління

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх, м. Київ, Україна, 04053

+38 044 486 28 78 +38 067 103 58 88

info@auc.org.ua amu.inform@gmail.com t.me/auc_ua auc.org.ua